

Position Paper FNV voor het Rondetafelgesprek Langetermijnwaardecreatie van de vaste commissie voor Financiën in de Tweede Kamer op 30 oktober 2019

Hoe kunnen wij het beste de kortetermijnvisie van aandeelhouders doen veranderen en hen lange termijn waardecreatie voorop doen stellen, conform de wettelijk verankerde Corporate Governance Code? Wat is de rol van meldplichten hierbij?

Algemeen

Een belangrijke drager van het economische succes van Nederland is ons Rijnlandse stakeholdersmodel. Dit model, het eerste principe van de Corporate Governance Code, is primair gericht op lange termijn waardecreatie in goed overleg met de verschillende stakeholders. Ook aandeelhouders moeten daarvan worden overtuigd, voorzover zij dat niet al zijn.

Het vraagstuk van lange termijn waardecreatie is zeer actueel. Na een aantal decennia waarin de nadruk heeft gelegen op de aandeelhouderswaarde wordt steeds duidelijker dat deze eenzijdige benadering veel nadelige maatschappelijke effecten heeft. Ook zagen we veranderingen in het morele kompas van ondernemers. Voor veel ondernemingen werd in plaats van 'Doen wat nodig en verantwoord is', 'Alles wat mag moet' het leidende principe.

Werknemers ondervinden de gevolgen van de concentratie op kernactiviteiten, uitbesteding, offshoring, opsplitsing van ondernemingen en vooral van de doorgeschoten flexibilisering, waarbij de oriëntatie op winstmaximalisatie door loonminimalisatie leidend principe is. De ontwikkeling van de lonen stagneerde en tegelijkertijd stegen de topsalarissen sterk.

Deze ontwikkelingen hebben geleid tot een steeds sterkere segregatie op de arbeidsmarkt. Maar ook veel werknemers hebben het gevoel dat ze een instrument ('commodity') zijn om winst te genereren en er verder niet toe doen.

Klaas Dijkhoff verwoordde mooi wat er nodig is: *'Wederkerigheid tussen bedrijf en omgeving, tussen mensen. Het besef dat het alleen goed gaat met jezelf als het met die anderen ook goed gaat.'*

FNV heeft zich als schragende partij verbonden aan de Corporate Governance Code. De code is echter slechts van toepassing op Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. Het zijn toonaangevende ondernemingen die een voorbeeldfunctie vervullen. Daarom is de code zo belangrijk.

Echter, met alleen de Corporate Governance Code komen we er niet. Wetgeving voor het terugdringen van de doorgeschoten flexibilisering en tegen ontwijking van belastingen blijft daarnaast noodzakelijk. Maar ook de herwaardering van het Rijnlandse model.

- **Is de verlaging van de meldplichtgrens voor aandeelhouders een effectieve methode om de langetermijnbelangen van bedrijven beter te beschermen?**

Door een lagere meldingsdrempel kan de vennootschap eerder kennisnemen van een nieuwe, grotere aandeelhouder en desgewenst contact opnemen om diens intenties te bespreken. Het is voor alle stakeholders duidelijk dat er een grotere speler actief is. Het verrassingseffect wordt ook ingedamd. Beleggers kunnen beter geïnformeerd en onderbouwd een beoordeling maken van de

aandelen waarin zij mogelijk transacties willen verrichten. De bewerkstelligde transparantie kan bijdragen aan een verbetering van de werking van de financiële markten.

Ook de termijn waarop de melding gedaan moet worden en de werkwijze van tussenpersonen spelen een rol. Zo wist de Nederlandse staat Air France KLM te verrassen bij het verwerven van een aanzienlijk belang.

- Hoe kan de betrokkenheid van (buitenlandse) aandeelhouders bij bedrijven en hun werknemers worden bevorderd?

De Corporate Governance Code heeft een belangrijke beperking. Er zijn duizenden niet beursgenoteerde ondernemingen of dochterondernemingen van buitenlandse concerns die niet onder de code vallen. Ook voor die ondernemingen pleiten wij voor een beleid dat is gericht op lange termijn waardecreatie. Uiteraard geeft het BW criteria voor het handelen van de bestuurder van deze ondernemingen. Wat echter vooral ontbreekt is transparantie. Daarom zou FNV willen onderzoeken of uitbreiding van het algemene gang van zaken overleg van artikel 24 WOR met overleg over het lange termijn (waardecreatie) beleid zou kunnen leiden tot betere afwegingen van de belangen van de stakeholders in deze ondernemingen.

De andere weg is concretisering van de Europese wetgeving zoals door het European Corporate Reporting Lab dat op verzoek van de Europese Commissie is opgericht door EFRAG.

- Is er een verschil in de opstelling van verschillende soorten (particuliere en institutionele; nationale en internationale) beleggers, bijvoorbeeld in de mate waarin zij de langetermijnbelangen van het bedrijf en haar medewerkers in ogenschouw nemen?

De FNV heeft, op basis van "Samen delen een sterke keuze", een aantal belangrijke uitgangspunten voor het beleggingsbeleid geformuleerd ten behoeve van haar pensioenfondsbestuurders:

- Het beleggingsbeleid van pensioenfondsen moet op een maatschappelijk verantwoorde wijze vormgegeven worden.
- Voor de FNV zijn niet alleen rendementen en risico's belangrijk maar ook duurzaamheid en op een sociaal verantwoorde wijze ondernemen.

Deze uitgangspunten zijn nader uitgewerkt. Daarbij sluit de FNV aan bij de internationaal geaccepteerde standaarden van de UN Global Compact, de PRI (Principles of Responsible Investment) en OESO Richtlijnen voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Deze beleggingsprincipes geven richtlijnen voor het toepassen van ESG (MVB) criteria. Daarbij staat de E voor Environment (milieu) zorg dragen voor de aarde en alles wat daar impact op heeft. De S staat voor Social (sociaal) ofwel het waarborgen van arbeids- en mensenrechten. De G tot slot staat voor Governance (goed bestuur). Dit is een beleid waarin integere beleidsvoering geborgd wordt, zoals bijv. gezonde arbeidsomstandigheden, een acceptabel beloningsbeleid en een fatsoenlijke belastingmoraal.

Uitwerking van de uitgangspunten:

1. *De FNV sluit in haar uitgangspunten aan bij de internationaal geaccepteerde standaarden van de UN Global Compact, de PRI (Principles of Responsible Investment) en OESO Richtlijnen voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Deze beleggingsprincipes geven richtlijnen voor het toepassen van ESG (MVB) criteria. Daarbij staat de E voor Environment (milieu) zorg dragen voor de aarde en alles wat daar impact op heeft. De S staat voor Social (sociaal) ofwel het waarborgen van arbeids- en mensenrechten. De G tot slot staat voor Governance (goed*

- bestuur). Dit is een beleid waarin integrale beleidsvoering geborgd wordt, zoals bijv. gezonde arbeidsomstandigheden, een acceptabel beloningsbeleid en een fatsoenlijke belastingmoraal.*
2. *De FNV is een vakbond die in de pensioenfondsen gelden van werknemers mede beheert. Het is dan ook vanzelfsprekend dat het waarborgen van arbeids- en mensenrechten voor ons een speerpunt is.*
  3. *De FNV vindt het belangrijk dat een pensioenfonds met de ESG-keuzes aansluit bij de wensen van deelnemers van de sector waarvoor het pensioen wordt verzorgd. Elk fonds bepaalt echter wel de eigen prioriteiten, omdat niet altijd alles tegelijk gedaan kan worden.*
  4. *Omdat de opbouw en uitkering van pensioen zich over tientallen jaren uitstrekt is het voor de FNV belangrijk dat er ook op lange termijn wordt belegd. Deze lange termijn is een heel goede basis voor het maken van afwegingen over het ESG-beleid bij het samenstellen van de beleggingsportefeuille.*
  5. *Spreiden van risico's door (internationale) diversificatie is belangrijk. Pensioenfondsen moeten zich niettemin ook afvragen in hoeverre zij willen en kunnen investeren in eigen land, met name ook in MKB-bedrijven.*
  6. *Transparantie is belangrijk om het draagvlak van deelnemers te behouden en om verantwoording af te kunnen leggen aan iedereen die bij het fonds betrokken is en aan de maatschappij in zijn algemeenheid. Transparantie betreft twee gebieden:*
    - *Fondsen dienen transparant te zijn over de beleggingskosten.*
    - *Fondsen dienen op hun website inzicht te geven in het beleggingsbeleid.*
  7. *De FNV werkt wereldwijd met collega-bonden samen zodat pensioengelden zo worden belegd dat daarmee de belangen van werknemers zo goed mogelijk worden gediend. Hiervoor is FNV aangesloten en betrokken bij de CWC (Committee on Workers' Capital) van waaruit dat internationale samenwerking geïnitieerd, bevorderd en ondersteund wordt.*

- Welke andere manieren dan meldplichten zijn onderzocht of wat de genodigden betreft wenselijk om tegenwicht te bieden aan de korte termijn visie van aandeelhouders?

Beursvennootschappen dienen transparant te zijn over hun gevoerde beleid, financiële resultaten, concurrentievermogen en financiële waardecreatie.

Allereerst zijn wij benieuwd naar de uitkomst van het nalevingsonderzoek dat dit najaar door de Monitoring Commissie Corporate Governance wordt uitgevoerd.

Als we ons de vraag stellen of we uitsluitend met de Corporate Governance Code of veranderingen in de meldplicht korte termijnbeleid kunnen voorkomen is ons antwoord helaas nee.

Onze leden worden dagelijks geconfronteerd met uitwassen van korte termijnbeleid in de vorm van 'zorgcowboys', louche ondernemingen in de bouw, schoonmaak, internationaal transport en de uitzendbranche, maar bijvoorbeeld ook in de arbodienstverlening. Bij die ondernemingen komen we meestal geen raden van commissarissen en ondernemingsraden tegen.